

**МІЖНАРОДНЕ ПРАВО
INTERNATIONAL LAW**

УДК 341.215.4

DOI: 10.26565/2075-1834-2021-32-13

ПРАВА ЖІНОЧОГО ЗДОРОВ'Я В УКРАЇНІ

Пурызданхах Можде,

аспірант кафедри міжнародного та
європейського права

юридичного факультету

Харківського національного університету
імені В.Н. Каразіна,

м. Харків, 61022, майдан Свободи 4

e-mail: Mojdehpoooyazdankhah@gmail.com

orcid: <https://orcid.org/0000-0001-9192-4812>

АНОТАЦІЯ: *Вступ:* Здоров'я жінки, зумовлене її біологічними особливостями та функцією фертильності, а також роллю їхньої спрямованості на надання медичної допомоги в сім'ї та громаді відрізняється від чоловіків і має особливе значення. За даними Всесвітньої організації охорони здоров'я, жінки піддаються більшому ризику бідності, голоду та недоїдання через їх різноманітні ролі в сім'ї та суспільстві, які проходять різні фізіологічні курси, такі як статеве дозрівання, менструація, вагітність, пологи та менопауза. І дискримінація за статтю є групою високого ризику. Жіноче здоров'я вразливе з різних причин, а крім біологічних особливостей, Вплив культурних, соціальних, економічних і політичних факторів. Першою умовою здорового та динамічного суспільства і здоров'я є стабільність та зміцнення сім'ї, а жінки гарантують здоров'я та зміцнення сім'ї. Сім'я є основою та наріжним каменем соціального інституту, враховуючи, що виховання наступного покоління – це відповідальність жінок. Динамічність – це результат існування здорових та обізнаних жінок, що свідчить про важливість права жінок на здоров'я. На жаль, незважаючи на міжнародні, регіональні організації та групи, що працюють у сфері прав жінок, ми все ще бачимо дискримінацію та відсутність доступу до прав жінок сьогодні, і, здається, ця відсутність доступу пояснюється незнанням та визнанням цих прав жінками та відсутністю державної підтримки на практиці для полегшення доступу жінок до здоров'я. Здоров'я жінок у більшості країн є дуже вразливим, і це вважається однією з особливостей розвитку країн, що основний акцент робиться на сприянні та посиленню ролі жінок у досягненні міцного здоров'я та сприянні їхньому становищу в системі. Через жінок розвивається освіта та культура здоров'я. Жінки і одержувачі, і головні надавачі медичної допомоги є в системі охорони здоров'я та частково Вони становлять велику частку постачальників медичних послуг у офіційному секторі охорони здоров'я.

У цій статті розглядається стан прав на здоров'я в Україні, історія прав жінок на здоров'я, закони про охорону здоров'я жінок після здобуття Україною незалежності, чинні закони щодо покращення становища жінок та всі міжнародні та глобальні партнерства з метою сприяння здоров'ю жінок.

Підсумок основних результатів дослідження: Ця публікація досліджує участь України в угодах з прав людини. Гендерна нерівність, заходи щодо покращення гендерної рівності у здоров'ї та правах жінок в Україні, а також прояв будь-якої гендерної дискримінації, обмеження прав та нерівності.

Висновок: В Україні змінився стан жіночого здоров'я внаслідок підвищення рівня освіти жінок, зміни структури законів та гармонізації національного законодавства з міжнародними стандартами та нормами, викладеними в міжнародних документах з прав людини, а також розширенням активної феміністичної преси.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: права жінок, права жінок на здоров'я, договір про права людини, гендерна нерівність, гендерна дискримінація.

WOMEN'S HEALTH RIGHTS IN UKRAINE

Pouryazdankhah Mojdeh,

Phd student of the Department
of International and European Law
V. N. Karazin Kharkiv National University,
Kharkiv, 61022, 4 Svobody Square
e-mail: Mojdehpooryazdankhah@gmail.com
orcid: <https://orcid.org/0000-0001-9192-4812>

ANNOTATION: *Introduction:* Women's health, due to their biological characteristics and fertility function, as well as their role, their focus on family and community health care is different from that of men and is of particular importance. According to the World Health Organization, women are at greater risk of poverty, hunger and malnutrition due to their diverse roles in the family and society, which undergo various physiological courses such as puberty, menstruation, pregnancy, childbirth and menopause. And sex discrimination is a high-risk group. Women's health is vulnerable for various reasons, and in addition to biological features, the impact of cultural, social, economic and political factors. The first condition for a healthy and dynamic society and health is stability and strengthening the family, and women guarantee health and strengthening family. The family is the foundation and cornerstone of the social institution, given that the upbringing of the next generation is the responsibility of women. Dynamics is the result of the existence of healthy and knowledgeable women, which shows the importance of women's right to health. Unfortunately, despite international, regional organizations and groups working on women's rights, we still see discrimination and lack of access to women's rights today, and this lack of access seems to be due to ignorance and recognition of women's rights and lack of state support. In practice to facilitate women's access to health. Women's health is very vulnerable in most countries, and this is considered to be one of the features of the development of countries, with the main emphasis on promoting and strengthening the role of women in achieving good health and promoting their position in the system. Women develop education and a culture of health. Women Both recipients and main health care providers are part of the health care system and, in part, make up a large proportion of health care providers in the formal health care sector.

This article examines the state of health rights in Ukraine, the history of women's health rights, laws on women's health care since Ukraine's independence, current laws on the advancement of women, and all international and global partnerships to promote health. women. *Summary of the Main research results:* This article examines Ukraine's participation in human rights treaties. The status of ordinary and general Ukrainian law, as well as its membership in international laws and agreements on improving gender inequality, measures to improve gender equality in women's health and rights, and any pretense. Gender discrimination, salary restrictions and inequality, equal working conditions, as well as special privileges in law for women.

Conclusion: Women's health has changed in Ukraine due to the increase in women's education, changes in the structure of laws and harmonization of national legislation with international standards and norms set out in international human rights instruments, as well as the expansion of an active feminist press.

KEY WORDS: women's rights, women's health rights, human rights treaty, gender inequality, gender discrimination.

Вступ: (Актуальність дослідження). Першою умовою здорового та динамічного суспільства і здоров'я є стабільність та зміцнення сім'ї, а жінки гарантують здоров'я та зміцнення сім'ї. Сім'я є основою та наріжним каменем соціального інституту, враховуючи, що виховання наступного покоління – це відповідальність жінок. Динамічність - це результат існування здорових та обізнаних жінок, що свідчить про важливість права жінок на здоров'я. На жаль, незважаючи на міжнародні, регіональні організації та групи, що працюють у сфері прав жінок, ми все ще бачимо дискримінацію та відсутність доступу до прав жінок сьогодні, і, здається, ця відсутність доступу пояснюється незнанням та визнанням цих прав жінками та відсутністю державної підтримки на практиці для полегшення доступу жінок до здоров'я.

Мета цієї статті: У цій статті подається короткий огляд історії прав жінок в Україні, чинного законодавства, посилань на права людини та міжнародних законів і нормативних актів з прав людини, а також шляхів досягнення цієї важливої мети в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, які започаткували вирішення цієї проблеми і на які спирається автор: У багатьох наукових виданнях приділено велику увагу визначенню поняття «права жінки», гендерної рівності, ефективності механізмів захисту прав людини в цілому і жінок зокрема. Ця наукова публікація заснована на аналізі наступних опублікованих праць: «Проблеми здоров'я та прав жінок» January, Professor Emeritus of Obstetrics and Gynecology Assiut University Egypt; Women's Health and Human Rights, The Promotion and Protection of Women's Health through International Human Rightslaw 1994, Rebecca. Cook; Associate Professor (Research) and Director, International Human Rights Programme Faculty of Law, University of Toronto Toronto, Canada; Gender equality, work and health: A review of the Evidence Karen Messing, PhD, CINBIOSE, Université du Québec, Montréal, Canada and Piroška Östlin, PhD; Karolinska Institute, Stockholm, Sweden; Unequal, Unfair, Ineffective and Inefficient Gender Inequity in Health: Why it exists and how we can change it, Gita Sen, Piroška Östlin, Asha George, Anna Myagkykh is a Candidate of Law, Associate Professor, Coach, Human Rights Defender, Chairman of the NGO "Gender Club Dnipro" and head of the Gender Center of the State Higher Educational Institution "National

Mining University" (Dnipro). Associate Professor of the Department of General Legal Disciplines of Dnipropetrovsk State University of Internal Affairs and Regional Coordinator of the Association of Women Lawyers "Yur Fem", Olena Uvarova, Associate Professor of Theory and Philosophy of Law, Ms. Olena Uvarova, Associate Professor of the Department of Theory of State and Law, Leading Specialist of the International Relations Department, Coordinator of Satellite Events of the Forum, Yaroslav the Wise National University of Law, Former National Adviser to the Council of Europe and Member of the Committee for the Protection of Women in Ukraine, Some aspects of women's right to health, including older women, to the works of Ukrainian writers in particular: Syroid T., Fomina L., Navrylenko O.

Представляючи проблему: Був час, коли Україна продемонструвала високу повагу та сприятливе ставлення до жінок. У 900 році нашої ери жінки були високоосвіченими і займали високі посади в суспільстві. На відміну від жінки в римській чи давньо-німецькій системах, жінка у Київській Русі вважалася правоздатною та не потребувала опіки. У разі смерті чоловіка, жінка, сама по собі, могла вважатися головою сім'ї. Дружина зберігала окреме право власності на майно, яке було конфісковане державою, навіть коли її чоловік був ув'язнений або втік з в'язниці. Крім того, жінки могли подавати в суд або бути поданими суду і мали змогу виступати в судах як адвокати та свідки [1, с. 376-377].

Є кілька прикладів активної ролі жінок у державних справах та дипломатичних відносинах у періоди Київської Русі та Галицько-Волинського князівства. Жінки також брали на себе велику відповідальність у справах держави Київська Русь. У період Литовсько-Руської держави правовий статус жінок визначався "Литовським статутом", який включив принцип гендерної рівності до кримінальних та цивільних статей. Як і чоловіки, жінки підпорядковувалися законам та нормативним актам, і вони були наділені законними правами без обмежень через їх стать. Кримінальна система забезпечувала захист жінок і навіть більший захист за певних обставин - наприклад, під час вагітності. Існували також певні засоби захисту дружини, для захисту фінансових інтересів дружини. Зокрема, чоловік повинен був передати дружині письмовий лист, у якому передається третина його нерухомого майна. Однак дочки не мали права успадковувати нерухоме майно, нібито тому, що право власності на землю походило від військової служби. Під час козацьких війн жінки не тільки вели господарство, а й фізично захищали будинок та сім'ю. Тому багато жінок були захоплені татарами і продані як рабині для турецьких гаремів. У 1743 р. Кодекс законів прийняв суворіші покарання за вбивство або образу жінки, ніж за той самий злочин проти чоловіка. Тим не менш, Кодекс законів лише оштрафував - зобов'язання Головщини - на вбивцю незаміжньої жінки, кріпачки, рабині або військовополоненого. Нарешті, Конституція Української Народної Республіки 1918 р. проголосила рівність чоловіків і жінок у юридичній сфері. Щоразу, коли Україна втрачала незалежність і входила до складу іншої держави, становище українських жінок погіршувалося. Український жіночий рух став дуже активним наприкінці XIX-на початку XX ст. У 1884 році Наталія Кобринська організувала українських жінок у Станіславі (тепер Івано-Франківськ) насамперед з навчальною метою. Після Жовтневої революції в Росії український парламент, Центральна Рада України, надав жінкам рівні з чоловіками права голосу та обрання на політичні посади. Після Першої світової війни західна Україна була поділена між Польщею, Румунією та Чехословаччиною. Галичина, найбільша частина України, опинилася під владою Польщі. Ольга Бассараб, видатний член кількох українських жіночих організацій та лауреат премії Міжнародного Червоного Хреста, була ув'язнена і замучена до смерті польською поліцією. У 1928 році українки зробили перші кроки до участі у парламентських виборах у Польщі. Всесвітній союз українських жінок був заснований у 1937 р. і слугував об'єднанню більшості українських жіночих організацій. Перший після Другої світової війни з'їзд українських жінок, що відбувся у Філадельфії 1948 р. і заснував Всесвітню федерацію українських жіночих організацій. Багато жінок Америки та Європи, які борються за емансипацію та рівні права, українки прагнули особистого звільнення та включення до економічної структури. Вони не боролися за рівність, а взяли на себе відповідальність, реалізуючи значну громадську роботу [2, с. 703-706].

Українська Радянська Республіка оприлюднила законодавство щодо захисту жінок під час материнства та виховання дітей, забезпечення прав жінок у сім'ї та на робочому місці, а також створення соціального страхування та соціального забезпечення. Ці закони мали б сприяти зростанню об'єднань жінок у потужну силу, але вони не покращили становище жінок на практиці, головна плата за те, що умови виживання були жахливими. Між 1932 і 1933 роками близько семи мільйонів українців померли від голоду, незважаючи на те, що вони жили на, можливо, найбагатшому ґрунті у світі. Голод став результатом добре спланованої радянської політики винищення українців. Цей злочин геноциду, скоєний проти українського народу, особливо вплинув на жінок та дітей. Жінки також несли важкі тягарі у повсякденному житті. Ці повсякденні обов'язки щодо виживання виявилися несприятливими і стримували будь-який професійний розвиток. Проте разом з чоловіками жінки в цей час боролися за свої права. Тисячі жінок були ув'язнені у сталінських в'язницях та трудових таборах. Як правило, чим вищий рівень доходу, тим менша частка жінок. Робим висновок, що економічна дискримінація жінок була присутня в Україні. Багато феміністок вважають ці обмеження неприпустимо дискримінаційними, оскільки жінки повинні мати право користуватися такими ж можливостями

працевлаштування, як і чоловіки, якщо вони те обертають. Деякі позитивні зміни відбулися щодо практики найму в Україні. В останні роки жінки займають посади, які раніше вважалися виключно чоловічими. Хоча правда, що жінки здобули успіх в українському суспільстві, правда також, що український уряд повинен впроваджувати додаткову політику, яка забезпечує здатність жінки поєднувати сім'ю та кар'єру. Прагнучи сприяти спроможності жінок брати участь у владі, статті 7 та 8 Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок вимагають від держави вживати позитивних заходів для усунення дискримінації щодо жінок у політичному та громадському секторах. Отже, жінкам гарантується право брати участь у формуванні державної політики, право займати державні посади та право представляти свою країну на міжнародному рівні. Через зниження рівня життя, зростання безробіття, загрози корупції, проблем торгівлі людьми та організованої злочинності жінки не мають можливості повною мірою реалізувати свої права. Що ще важливіше, права жінок можуть бути гарантовані лише в політично та економічно стабільній країні. Зберегти Україну від внутрішньої нестабільності залишається основною метою українського жіночого руху [3, с. 707-713].

Чинні закони України про охорону здоров'я жінок

Принципи Закону України «Про охорону здоров'я» визначають правові, організаційні, економічні та соціальні засади охорони здоров'я в Україні, регулюють суспільні відносини у цій сфері з метою сприяння гармонійному розвитку фізичних та психічних сил зазначає, що гарантія рівних прав і можливостей жінок і чоловіків відображена в абзаці п'ятому статті 4, згідно з якою одним із головних принципів охорони здоров'я в Україні є рівність громадян.

Доступ до медичної допомоги та інших медичних послуг. Крім того, принцип рівності чоловіків і жінок у сфері охорони здоров'я відображений в абзацах першому статей 6-8 Принципів, відповідно до яких кожен громадянин України має право на охорону здоров'я, яка зокрема забезпечує права. Захист від будь-якої незаконної дискримінації, пов'язаної зі здоров'ям. Відповідно до Конституції України держава гарантує всім громадянам їхні права у сфері охорони здоров'я, зокрема, забезпечуючи всім громадянам гарантований рівень медичної допомоги в обсязі, визначеному Кабінетом Міністрів України. Уряд визнає та гарантує право кожного громадянина України на охорону здоров'я, і ці принципи загалом відповідають принципу гендерної рівності. Для збереження здоров'я жінки надається право самостійно приймати рішення щодо материнства. Забезпечує новонароджену дитину необхідною медичною допомогою. Усе це спеціальні заходи, передбачені частиною третьою статті 24 Конституції України, спеціально спрямовані на охорону праці та здоров'я жінок. Створення умов, які дозволяють жінкам поєднувати роботу з материнством. Правовий захист, матеріальний і моральний захист матері та дитини, у тому числі надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям, а також частини другої статті 6 Закону України «Про гарантування рівних прав і можливостей жінок і чоловіків», де йдеться про дискримінацію статі, особливо про особливий захист жінок під час вагітності, пологів та лактації. Особливі вимоги безпеки праці для чоловіків і жінок, пов'язані з охороною їх репродуктивного здоров'я [4].

Декларація Незалежності України від 24 серпня 1991 р. відзначає, що Уряд України має неподільну та недоторкану територію, на якій лише Конституція та закони України захищають і гарантують уряду та народу, права та свободи громадян. Згідно зі ст. 24 Конституції України жінки мають рівні з чоловіками права і свободи. Рівноправність жінок у сфері трудових відносин забезпечується наданням їм рівних з чоловіками можливостей у професійній підготовці, у праці та винагороді за неї; спеціальними заходами щодо охорони праці та здоров'я жінок; створенням умов, які дають жінкам можливість поєднувати працю з материнством; правовим захистом, матеріальною і моральною підтримкою материнства і дитинства, включаючи надання оплачуваних відпусток та інших пільг вагітним жінкам і матерям. З метою фактичного забезпечення рівноправності, з урахуванням особливостей жіночого організму, трудовим законодавством передбачено спеціальні правила охорони праці жінок, пільги і додаткові гарантії їх трудових прав. Українські жінки працювали на суспільне благо, а не тільки на жінок [5].

Наступні визначення цілей та прав жінок у сфері охорони здоров'я викладені в українському законодавстві:

здоров'я - стан повного фізичного, психічного і соціального благополуччя, а не тільки відсутність хвороб і фізичних вад [6];

охорона здоров'я - система заходів, спрямованих на збереження та відновлення фізіологічних і психологічних функцій, оптимальної працездатності та соціальної активності людини при максимальній біологічно можливій індивідуальній тривалості її життя. Такі заходи здійснюють органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх посадові особи, заклади охорони здоров'я; фізичні особи - підприємці, які зареєстровані у встановленому законом порядку та одержали ліцензію на право провадження господарської діяльності з медичної практики; медичні та фармацевтичні працівники, фахівці з реабілітації, громадські об'єднання і громадяни [7].

Перелік важких робіт та робіт зі шкідливими і небезпечними умовами праці, на яких забороняється застосування праці жінок, затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 29 грудня 1993 р. № 256 [8].

Трудове законодавство, враховуючи фізіологічні особливості організму жінки, інтереси охорони материнства і дитинства, встановлює спеціальні норми, що стосуються охорони праці та здоров'я жінок. Забороняється також застосування жіночої праці на підземних роботах, крім деяких підземних робіт (нефізичних робіт або робіт із санітарного та побутового обслуговування). Забороняється залучення жінок до підіймання і переміщення важких речей, маса яких перевищує встановлені для них граничні норми. Граничні норми підіймання і переміщення важких речей жінками затверджено наказом Міністерства охорони здоров'я України від 10 грудня 1993 р. № 241 [9].

Також у законодавстві про працю України працюють усі обмеження на нічну роботу жінок (ст. 175), закони щодо вагітних жінок (ст. 178), жінок з дітьми до трьох років (ст. 180), працюючих жінок з дітьми-інвалідами (ст. 180). Статті 177 та 176. Усі їхні зарплати та пільги, збереження роботи, поки у них є діти віком до трьох років, умови їх заробітної плати, страхування на випадок безробіття та примусове працевлаштування визначаються законодавчими органами [10].

Забезпечення медичною допомогою вагітних жінок і новонароджених (ст. 58). Заклади охорони здоров'я забезпечують кожній жінці кваліфікований медичний нагляд за перебігом вагітності, стаціонарну медичну допомогу при пологах і медичну допомогу матері та новонародженій дитині [11].

Щодо забезпечення та створення рівних можливостей та ліквідації гендерної дискримінації між жінками та чоловіками у національних документах України, можна згадати наступне:

- ЗАКОН УКРАЇНИ «Про забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків». Метою цього Закону є досягнення паритетного становища жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності суспільства шляхом правового забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, ліквідації дискримінації за ознакою статі та застосування спеціальних тимчасових заходів, спрямованих на усунення дисбалансу між можливостями жінок і чоловіків реалізовувати рівні права, надані їм Конституцією і законами України (Закон, затверджений у 2005 році).

- ЗАКОН УКРАЇНИ «Про засади запобігання та протидії дискримінації в Україні». Цей Закон визначає організаційно-правові засади запобігання та протидії дискримінації з метою забезпечення рівних можливостей щодо реалізації прав і свобод людини та громадянина (Закон затверджений у 2013 році).

- УКАЗ ПРЕЗИДЕНТА УКРАЇНИ «Про вдосконалення роботи центральних і місцевих органів виконавчої влади щодо забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків» (2005).

- Про затвердження Національного плану дій з виконання рекомендацій, викладених у заключних зауваженнях Комітету ООН з ліквідації дискримінації щодо жінок до восьмої періодичної доповіді України про виконання Конвенції про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок на період до 2021 року, затверджено розпорядженням Кабінету Міністрів України від 5 вересня 2018 р. № 634-р.

- Про затвердження Національного плану дій з виконання резолюції Ради Безпеки ООН 1325 «Жінки, мир, безпека» на період до 2020 року, затверджено розпорядженням від 24 лютого 2016 р. № 113-р.

- Про схвалення Концепції Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року, розпорядження від 5 квітня 2017 р. № 229-р.

- Про консультативно-дорадчий орган з питань сім'ї, гендерної рівності, демографічного розвитку, запобігання та протидії домашньому насильству і протидії торгівлі людьми, Кабінет Міністрів України Постанова від 5 вересня 2007 р. № 1087.

- Про затвердження Державної соціальної програми забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків на період до 2021 року, Кабінет Міністрів України Постанова від 11 квітня 2018 р. № 273.

- Накази Міністерства соціальної політики України: Цими методичними рекомендаціями визначено алгоритм оцінювання ймовірних та / або наявних результатів / наслідків реалізації галузевої реформи на становище різних соціальних груп жінок і чоловіків. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо оцінювання гендерного впливу галузевих реформ, № 257 . Про деякі питання діяльності Експертної ради з питань запобігання та протидії дискримінації за ознакою статі, № 108. Про затвердження Інструкції щодо інтеграції гендерних підходів під час розроблення нормативно-правових актів, № 86. Про утворення Міжвідомчої робочої групи з координації питань забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, № 87. Про затвердження Методичних рекомендацій щодо внесення до колективних договорів та угод положень, спрямованих на забезпечення рівних прав і можливостей жінок та чоловіків у трудових відносинах, № 56(2020) [12].

Посібник з жіночого здоров'я в Україні: права, можливості та рекомендації. Розроблено експертами Центру медичних проєктів за підтримки економічно ефективного та якісного проєкту правової допомоги в Україні, що фінансується Міністерством міжнародних справ Канади та реалізується Канадою 2019. Ця

книга знайомить з усіма законами та правами жінок (особистість, психічне здоров'я, клінічне здоров'я) на основі законодавства України та його простого пояснення для подальшого розуміння жінками цих прав, а також прав та обов'язків жінок у сфері охорони здоров'я. Система догляду, принципи доступу до медичних послуг, державна програма сприяння гінекології та невідкладній медичній допомозі жінкам, материнське та репродуктивне здоров'я з важливими рекомендаціями щодо здоров'я жінок та матерів [13].

Участь України у міжнародних організаціях

Україна активно бере участь у всіх сферах діяльності ООН, найважливішими з яких є підтримка міжнародного миру та безпеки, зміцнення верховенства права у міжнародних відносинах, розвиток співробітництва у вирішенні соціально-економічних та гуманітарних проблем, гарантування прав людини. З 1992 р. важливою для України є участь військовослужбовців ООН у миротворчих операціях ООН. Під час членства в Організації Об'єднаних Націй, Україна тричі обиралася як непостійний член Ради Безпеки (1948-1949, 1984-1985, 2000-2001) і шість разів як член Економічної та Соціальної ради (останній раз за період 2010-2012 рр.). Уряд України є стороною великих міжнародних договорів з прав людини. Членство у філіях та спеціалізованих установах ООН, включаючи Виконавчу раду Рамкової програми ООН з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (Жінки Організації Об'єднаних Націй) (2011-2013) [14].

Поточний стан приєднання України до міжнародних проектів, зокрема: Партнерство Біарріца («Партнерство Біарріц» з утвердження гендерної рівності започатковано лідерами країн Групи Семи на саміті в м. Біарріц, Франція, який проходив у серпні 2019 року під головуванням Президента Французької Республіки Еммануеля Макрона. Мета Партнерства - посилення відповідальності країн Групи Семи та консолідація зусиль інших держав щодо досягнення гендерної рівності, для забезпечення гендерної рівності. Міжнародна коаліція з питань рівних прав (ЕРІС), це міжнародна ініціатива, започаткована зацікавленими сторонами для зменшення розриву в оплаті праці жінок і чоловіків, дотримання принципу рівної оплати за рівноцінну працю в усіх країнах і галузях. Коаліція дій щодо сприяння гендерній рівності (започаткована структурою Організації Об'єднаних Націй з питань гендерної рівності та розширення прав і можливостей жінок (ООН Жінки) та урядами Мексики та Франції у рамках Форуму рівності поколінь (Generation Equality Forum) - глобального зібрання з питань гендерної рівності [15].

Міжнародні документи: Загальна декларація прав людини, Мексиканська декларація про рівність жінок та їх внесок у розвиток і мир, 1975 р., Конвенція Організації Об'єднаних Націй про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок (УКР), Факультативний протокол до Конвенції про ліквідацію усіх форм дискримінації жінок, Пекінська декларація 1995 р., Декларація тисячоліття ООН, Декларація тисячоліття Організації Об'єднаних Націй, Цілі Сталого Розвитку ООН, Стратегія гендерної рівності Ради Європи на 2018-2023 року, Європейська Хартія рівності жінок і чоловіків у житті місцевих громад [16].

Оголошуючи послання українських жінок про становище жінок на 65-й сесії Комісії ООН цього року (2021), що відбулося в Нью-Йорку та головну тему дискусії і експертної консультації «Ефективна та ефективна участь жінок та прийняття рішень». внесення в суспільне життя та «Усунення насильства для досягнення гендерної рівності та розширення прав і можливостей усіх жінок і дівчат». Їхня мета – розв'язати проблеми, пов'язані з пандемією, російською агресією та домашнім насильством. Висловлюючи важливу роль жінок у боротьбі з епідемією коронавірусу. Жінки також закликають до участі жінок у ліквідації всіх форм насильства в суспільстві, занепокоєння жінок, які постраждали внаслідок військової агресії Росії в Україні, шкоди, завданої внутрішньо переміщеним жінкам та тим, хто залишається на окупованих територіях. велика проблема в Україні і 90% жінок страждають від цієї проблеми. Стамбульська конвенція (Конвенція Ради Європи про запобігання та боротьбу з насильством щодо жінок і домашнім насильством зі змінами) досі не ратифікована. І, на жаль, під час епідемії зростає кількість домашнього насильства [17].

За даними Всесвітнього економічного форуму, Україна посідає 74 місце з 156 країн. Україна посідає 44 місце за участю та економічними можливостями, 27 місце за академічними досягненнями, 41 місце за рівнем здоров'я та виживання та 103 місцем із 156 країн за рівнем можливості політичного розширення можливостей [18, с. 10–18-19].

Докази свідчать, що Україна вживає ефективних заходів для боротьби з насильством у сім'ї, вживає негайних заходів щодо запобігання та протидії домашньому насильству, гендерному насильству та захисту прав жертв такого насильства на найвищому рівні. Сучасний статус жінок в Україні відображає процес країни, яка намагається змінити свою політичну систему від тоталітарної супердержави до демократії. Жінки становлять 54 відсотки населення України. Відповідно до Конституції, рівність чоловіків і жінок гарантується у політичній та культурній діяльності, у зайнятості та заробітній платі, в освіті та професійному навчанні. Ця рівність також гарантується спеціальними заходами для жінок, включаючи пенсійні виплати, житло по вагітності та пологах, на виробництві, а також відпустка по вагітності та пологах з оплатою для вагітних жінок і матерів [19].

Під час пандемії COVID-19 значна частина матерів повідомила, що були менш фізично активними та більше займалися малорухливою поведінкою, що було пов'язано з підвищеним рівнем психологічного стресу. Враховуючи переваги фізичної активності для фізичного та психічного здоров'я, слід заохочувати стратегії, що зменшують бар'єри та заохочують фізичну активність та надають підтримку психічному здоров'ю серед вимог батьківства. Цей підхід має враховувати індивідуальні, організаційні, громадські та політичні заходи, які підтримують як фізичну активність, так і психічне здоров'я. Ці стратегії зараз важливіші, ніж будь-коли, оскільки ми виходимо з наслідків пандемії COVID-19 на особистому та соціальному рівні [20]. На українському ринку праці жінки мають найбільшу присутність у цих галузях. Ця криза призвела до втрати робочих місць та погіршення умов зайнятості. Під час карантину погіршився дисбаланс у правах чоловіків і жінок. На початку дії карантину міжнародні та українські жіночі громадські та правозахисні організації вказували на проблеми, з якими стикаються жінки в ізоляції. Вони пов'язані із зростанням сексуального та гендерного насильства, посиленням економічної гендерної нерівності, збільшенням навантаження на народжуваність, задоволенням потреб найбільш уразливих груп сільських жінок, людей похилого віку та жінок з дітьми. Є кілька урядових постанов, які опосередковано чи частково стосуються жінок: не звільняти працівників. Вдома та для тих, хто перебуває у відпустках без збереження заробітної плати, житлові субсидії для громадян, які перебувають на карантині, та державна соціальна допомога для матерів-одиначок. Також відповідно до нового закону медичним працівникам, які беруть участь у боротьбі з епідемією коронавірусу (82% жінок), підвищать заробітну плату на 300% [21].

НА ШЛЯХУ ДО ЗДОРОВІШОЇ УКРАЇНИ

Враховуючи те, що на початку ХХ століття не було української влади та 100-річну історію боротьби українських жінок за право брати участь у прийнятті рішень у різних формах та інструментах, історичний контекст мав вирішальний вплив на ці боротьби, але, як і дні Народної Республіки Україна, коли Україна вперше здобула незалежність, питання гендерної рівності та емансипації жінок від її демократичного розвитку були нероздільні. Незалежність України від Радянського Союзу в 1991 році означала не лише політичне звільнення, а й прийняття на себе нових зобов'язань щодо прав людини. Тим не менш, тема прав жінок в Україні все ще потребує ґрунтовного і детального осмислення та розширення. Намагаючись відповідати міжнародним стандартам, Україна підписала багато міжнародних документів з прав людини. Україна однією з перших з колишніх радянських республік ратифікувала Конвенцію про ліквідацію всіх форм дискримінації щодо жінок. Згодом Україна ратифікувала Конвенцію про політичні права жінок, Конвенцію про громадянство заміжніх жінок та Конвенцію про боротьбу з торгівлею людьми та експлуатацією проституції іншими особами. Серед конвенцій МОП щодо прав жінок Україна ратифікувала Конвенцію про використання жінок на підпільних роботах. Конвенція про рівну оплату праці чоловіків і жінок для рівних робочих місць та Конвенція про захист материнства. Процес імплементації інших міжнародних документів і стандартів з прав людини, які стосуються жінок, триває [22].

За роки незалежності в Україні створено міцну правову базу для забезпечення дотримання прав жінок у всіх сферах суспільного життя та їх гендерної рівності з чоловіками. Проте слід зазначити, що економічна незалежність українок, професійна зайнятість, орієнтації та інтереси поза сім'єю безпосередньо вплинули на їхнє бажання досягти репродуктивних показників [23].

Результат. Сьогодні Україна продовжує здійснювати одну з найбільш амбітних змін у світовій системі охорони здоров'я, а її значні досягнення – зниження дитячої та материнської смертності, покращення доступу до медичної допомоги та розширення програм імунізації. Крім того, значно знизилась показники крайньої бідності, сильного недоїдання та викидів парникових газів, а гендерна рівність, охоплення медичними послугами та спроможність Міжнародних медико-санітарних правил зросли. Однак, ще залишаються значні проблеми, що свідчать про наслідки конфлікту, що згубно впливають на стан здоров'я та помітне збільшення кількості внутрішньо переміщених осіб, незмінність високих витрат "з власної кишені" та катастрофічні витрати на охорону здоров'я, а також постійно високі показники НІЗ та високий рівень смертності серед молодих чоловіків. Для прискорення досягнення завдань ЦСР 3+ необхідно вжити дії, що можна розподілити на три ключові категорії, що базуються на узгодженні, активізації та визначенні пріоритетів заходів. По-перше, зацікавлені сторони, що працюють з ЦСР зі здоров'я та пов'язаними зі здоров'ям, повинні узгоджувати свої дії з ключовими завданнями, які потребують вдосконалення, та пріоритетними діями, які прискорять їхнє досягнення. Це можна забезпечити шляхом узгодження національних та глобальних завдань та показників ЦСР. Подальша домовленість на стратегічному рівні (між національною стратегією розвитку та програмою трансформації системи охорони здоров'я) та на рівні зацікавлених сторін (між системою Організації Об'єднаних Націй та пріоритетами Уряду щодо досягнення ЦСР) буде першочерговою. По-друге, необхідно створити сприятливе середовище для стимулювання досягнення ЦСР 3. Це включає розширення фіскального простору для стійкого фінансування охорони здоров'я, розширення систем дезагрегованих даних про здоров'я та розвиток міжнародних партнерських відносин для досягнення

цілей ЦСР. По-третє, фундаментальне покращення системи охорони здоров'я має бути пріоритетним. Однією з ключових ініціатив, яку необхідно терміново поновити, – є розгорнення стратегії універсального охоплення послугами охорони здоров'я на основі загальнодержавного підходу. Отже, для забезпечення доступу до якісних медичних послуг для всіх будуть потрібні сталі кадрові ресурси та політика охорони здоров'я. Беручи до уваги сильну політичну волю країни покращити досягнення ЦСР, в наступному десятилітті для прискорення досягнення ЦСР 3+ Україна швидко рухатиметься до запровадження політики та до імплементації дорожніх карт, дотримуючись рекомендацій, спрямованих на посилення політичного діалогу між ключовими учасниками у просуванні координованих зусиль для покращення здоров'я та добробуту в Україні та прискорення досягнення цілей ЦСР 3+. З огляду на ці дії, шлях України до досягнення ЦСР зі здоров'я та цілей пов'язаних із здоров'ям, цілком можливий. Її успіх буде залежати від глибокої взаємодії з людьми, установами та ініціативами, які зосереджені на досягненні ЦСР щодо покращення “людей, планети, партнерства, миру та процвітання” інклюзивним шляхом, щоб нікого не залишити позаду [24].

ЛІТЕРАТУРА

1. МИХАЙЛО ГРУШЕВСЬКИЙ, Історія України-Русі. – Вип. 3. – 1993. – С. 376-377. – URL: litopys.org.ua/hrushrus/iur3.htm.
2. Myroslava Antonovych. ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ. – С. 703-706. – URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4266/Antonovych_Womens1.pdf
3. Myroslava Antonovych. ПРАВА ЖІНОК В УКРАЇНІ. – С. 707-713. – URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4266/Antonovych_Womens1.pdf
4. ВИСНОВОК ГЕНДЕРНО-ПРАВОВОЇ ЕКСПЕРТИЗИ ОСНОВ ЗАКОНОДАВСТВА УКРАЇНИ ПРО ОХОРОНУ ЗДОРОВ'Я, ПРИЙНЯТИХ ВЕРХОВНОЮ РАДОЮ УКРАЇНИ 19 ЛИСТОПАДА 1992 РОКУ № 2801-ХІІ. – URL: https://minjust.gov.ua/m/str_43504
5. Конституції України, 1996, Стаття 24.
6. ЗАКОН УКРАЇНИ, Основи законодавства України про охорону здоров'я, Стаття 3. 1993р.
7. ЗАКОН УКРАЇНИ, Про реабілітацію у сфері охорони здоров'я, Розділ V, ПРИКІНЦЕВІ ТА ПЕРЕХІДНІ ПОЛОЖЕННЯ, в Основах законодавства України про охорону здоров'я 1993 р.
8. Законодавство України про охорону праці: Збірник нормативних актів. – К., 1995. – Т. 3. – С. 32.
9. Законодавство України про охорону праці: Збірник нормативних актів. – К., 1995. – Т. 3. – С. 61.
10. Кодекс законів про працю України, 1971.
11. Закон України Основи законодавства України про охорону здоров'я від 19.11.1992 № 2801-ХІІ. Стаття 58. Забезпечення медичною допомогою вагітних жінок і новонароджених.
12. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, Нормативно-правові акти та інформаційні матеріали, Гендерна політика, URL: meteo.gov.ua/ua/33345/hmc/hmc_genderna_politika/
13. ЗДОРОВ'Я ЖІНОК В УКРАЇНІ: ПРАВА, МОЖЛИВОСТІ ТА РЕКОМЕНДАЦІЇ, 2019, URL: www.qala.org.ua/wp-content/uploads/2019/06/Women_health_200x250_block.pdf.
14. Участь України у міжнародних організаціях, Міністерство закордонних справ України, URL: www.old.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations.
15. Міністерство закордонних справ України, Опубліковано 01 жовтня 2020 року, URL: <https://mfa.gov.ua/news/mzs-ukrayini-ta-oon-zhinki-v-ukrayini-rozshiryuyut-spivpracyu-shchodo-zabezpechennya-rivnih-prav-cholovikiv-i-zhinok-na-diplomatchnij-sluzhbi-ukrayini>.
16. Забезпечення рівних прав та можливостей жінок і чоловіків, Нормативно-правові акти та інформаційні матеріали, Гендерна політика, URL: meteo.gov.ua/ua/33345/hmc/hmc_genderna_politika.
17. Головний меседж українських жінок на 65-тій сесії Комісії ООН, пресконференція, ГО «Геополітичний альянс жінок». Учасники: Світлана Саламатова - голова делегації і керівник проекту «Українські жінки в підтримку діяльності ООН»; Наталія Каплун – співорганізаторка проекту, членкиня 62-ї, 63-ї, 64-ї та 65-ї сесій Комісії ООН щодо становища жінок; Наталія Куцмус – голова робочої групи з розширеної участі жінок у подоланні наслідків COVID-19; Наталія Целовальниченко – голова робочої групи з розширення участі жінок у ліквідації усіх видів насилля в суспільстві; Анжеліка Єва Ярославська Сапега – голова робочої групи зі створення міжнародних альянсів жінок-лідерок., 11.03.2021, URL: www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-presshall/3200593-ukrainki-prezentuut-svoe-poslanna-65tij-sesii-komisii-oon-sodo-stanovisa-zinok.html
18. СВІТОВИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ ФОРУМ, Глобальний звіт про гендерний розрив за 2021 рік, URL: www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf.
19. Ірина Тишком, Жінки в політиці України: 100 років еволюції, 31-січня 2019. URL: genderindetail.org.ua/season-topic/polityka/zhinki-v-polititsi-ukraini-100-rokiv-evolyutsii-134913.html.
20. Зміни у фізичній активності та сидячій поведінці під час COVID-19: асоціації з психологічним розладом серед матерів, Authors de Brito JN, Friedman JK, Emery RL, Neumark-Sztainer D, Berge JM, Mason SM, 16 листопада 2021 Том 2021:13 Сторінки 1115—1122. Міжнародний журнал жіночого здоров'я, URL: www.dovepress.com/changes-in-physical-activity-and-sedentary-behaviors-during-covid-19-a-peer-reviewed-fulltext-article-IJWH.
21. Ірина Тишком, Права жінок – під ударом пандемії. Попередні підсумки “коронакризи”, 02 Червня 2020, URL: zmina.info/articles/prava-zhinok-pid-udarom-pandemiyi-poperedni-pidsumky-koronakryzy.
22. Ірина Тишком, Жінки в політиці України: 100 років еволюції, 31-січня-2019. URL: genderindetail.org.ua/season-topic/polityka/zhinki-v-polititsi-ukraini-100-rokiv-evolyutsii-134913.html.

23. Здоров'я жінки — запорука здоров'я нації, Прес-служба «Українського медичного часопису», 2017.03.09. URL: <https://www.umj.com.ua/article/105789/zdorov-ya-zhinki-zaporuka-zdorov-ya-natsiyi>.

24. Всесвітня організація охорони здоров'я. НА ШЛЯХУ ДО ЗДОРОВІШОЇ УКРАЇНИ, Прогрес у досягненні Цілей Сталого Розвитку у галузі охорони здоров'я – 2020. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340956/WHO-EURO-2021-1523-41273-58139-ukr.pdf>.

REFERENCE

1. Mikhael groshevski, History of Ukraine-Russia, vol. 3, 1993, P 376,377. URL: litopys.org.ua/hrushrus/iur3.htm.
2. Moroslava anatonovich, WOMEN'S RIGHTS IN UKRAINE, P 703-706, URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4266/Antonovych_Womens1.pdf
3. Moroslava anatonovich, WOMEN'S RIGHTS IN UKRAINE, P 707-713, URL: http://ekmair.ukma.edu.ua/bitstream/handle/123456789/4266/Antonovych_Womens1.pdf.
4. CONCLUSION OF THE GENDER AND LEGAL EXAMINATION OF THE FUNDAMENTALS OF THE LEGISLATION OF UKRAINE ON HEALTHCARE ADOPTED BY THE VERKHOVNA RADA OF UKRAINE ON NOVEMBER 19, 1992, № 2801-XII, URL: https://minjust.gov.ua/m/str_43504.
5. Constitution of Ukraine, 1996, Article 24.
6. LAW OF UKRAINE, Fundamentals of Legislation of Ukraine on Health Care, Article 3.1993.
7. LAW OF UKRAINE, On Rehabilitation in the Field of Health Care, Section V, FINAL AND TRANSITIONAL PROVISIONS, in the Fundamentals of the Legislation of Ukraine on Health Care of 1993.
8. Legislation of Ukraine on labor protection: Collection of normative acts. K., 1995. - T. 3. - C. 32.
9. Legislation of Ukraine on labor protection: Collection of normative acts. - K., 1995. - T. 3. - C. 61
10. Labor Code of Ukraine, 1971.
11. Law of Ukraine. Fundamentals of the legislation of Ukraine on health care from 19.11.1992 № 2801-XII. Article 58. Provision of medical care to pregnant women and newborns.
12. Ensuring equal rights and opportunities for women and men, regulations and information materials, gender policy, URL: meteo.gov.ua/ua/33345/hmc/hmc_genderna_politika.
13. WOMEN'S HEALTH IN UKRAINE: RIGHTS, OPPORTUNITIES AND RECOMMENDATIONS, 2019, URL: www.qala.org.ua/wp_content/uploads/2019/06/Women_health_200x250_block.pdf.
14. Ukraine's participation in international organizations, Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, URL: www.old.mfa.gov.ua/ua/about-ukraine/international-organizations.
15. Ministry of Foreign Affairs of Ukraine, Published on October 1, 2020, URL: <https://mfa.gov.ua/news/mzs-ukrayini-ta-oon-zhinki-v-ukrayini-rozshiryuyut-spivpracyu-shchodo-zabezpechennya-rivnih-prav-cholovikiv-i-zhinok-na-diplomatichnij-sluzhbi-ukrayini>.
16. Ensuring equal rights and opportunities for women and men, regulations and information materials, gender policy, URL: meteo.gov.ua/ua/33345/hmc/hmc_genderna_politika.
17. The main message of Ukrainian women at the 65th session of the UN Commission, press conference, NGO "Geopolitical Alliance of Women". Participants: Svitlana Salamatova - head of the delegation and head of the project "Ukrainian women in support of the UN"; Natalia Kaplun - co-organizer of the project, member of the 62nd, 63rd, 64th and 65th sessions of the UN Commission on the Status of Women; Natalia Kutsmus - Chair of the Working Group on Enhanced Women's Participation in Overcoming the Consequences of COVID-19; Natalia Tselovalnychenko - head of the working group to expand women's participation in the elimination of all types of violence in society; Anzhelika Eva Yaroslavska Sapega - Chair of the Working Group on Creating International Alliances of Women Leaders., March 11, 2021, URL: www.google.com/amp/s/www.ukrinform.ua/amp/rubric-presshall/3200593-ukrainki-prezentuut-svoe-poslanna-65tij-sesii-komisii-oon-sodo-stanovisa-zinok.html
18. WORLD ECONOMIC FORUM, Global Report on the Gender Gap for 2021, URL: www3.weforum.org/docs/WEF_GGGR_2021.pdf.
19. Irina Tishkom, Women in Ukrainian politics: 100 years of evolution, January 31, 2019. URL: genderindetail.org.ua/season-topic/polityka/zhinki-v-polititsi-ukraini-100-rokiv-evolyutsii-134913.html.
20. Changes in Physical Activity and Sedentary Behaviors During COVID-19: Associations with Psychological Distress Among Mothers, Authors de Brito JN, Friedman JK, Emery RL, Neumark-Sztainer D, Berge JM, Mason SM, 16 November 2021 Volume 2021:13 Pages 1115—1122. International Journal of women's health, URL: <https://www.dovepress.com/changes-in-physical-activity-and-sedentary-behaviors-during-covid-19-a-peer-reviewed-fulltext-article-IJWH>.
21. Irina Tishkom, Women's rights are under attack from a pandemic. Preliminary results of the "corona crisis", June 2, 2020. URL: zmina.info/articles/prava-zhinok-pid-udarom-pandemiyi-poperedni-pidsumky-koronakryzy.
22. Irina Tishkom, Women in Ukrainian politics: 100 years of evolution, January 31, 2019. URL: genderindetail.org.ua/season-topic/polityka/zhinki-v-polititsi-ukraini-100-rokiv-evolyutsii-134913.html.
23. Women's health is the key to the nation's health, Press Service of the Ukrainian Medical Journal, 2017,03,09. URL: <https://www.umj.com.ua/article/105789/zdorov-ya-zhinki-zaporuka-zdorov-ya-natsiyi>.
24. WHO. ON THE WAY TO A HEALTHIER UKRAINE, Progress towards the Sustainable Development Goals in Health – 2020. URL: <https://apps.who.int/iris/bitstream/handle/10665/340956/WHO-EURO-2021-1523-41273-58139-ukr.pdf>.